

Krav til formål, utredning og opplysningskvalitet

Dag Wiese Schartum, AFIN

Generelt om krav til formål

- Gjelder formålet *for behandling av personopplysninger* (jf formålet med loven - som er noe helt annet!)
- Kravet til fastsettelse av formål refererer til et sentralt PV-prinsipp i EU-retten: “Formålsbestemthetsprinsippet” (pust!), som sier at personopplysninger bare kan benyttes til ett eller flere bestemte og på forhånd fastlagte formål
- Krav til fastleggelse av formål er et viktig grunnkrav som alltid gjelder, og reguleres i pol § 11 bokstavene b og c
- Formålet er dessuten styrende for krav til *opplysningskvalitet* (§ 11 bokstavene d og e, jf § 27) og for hvor lenge personopplysninger kan *lagres* (§ 28)
- Formål er blant den informasjonen som skal gis i) ved *samtykke* (§ 2 nr 7), ii) ved *innsyn* (§ 18) og iii) når det skal gis *informasjon* ved innsamling av personopplysninger (§§19 og 20)

Krav til angivelse av formål

- Formål må være:
 - Uttrykkelig angitt
 - Pga meldeplikten i § 32 innebærer dette ofte krav til skriftlighet
 - Det kan gjerne angis flere formål for én og samme behandling
 - Formålet må inngis på et slikt nivå at det kan være grunnlag for vurdering av kvalitetskrav for de tilhørende personopplysningene
 - Saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet
 - For forvaltningsorganer betyr det at formålet kun kan dekke de oppgaver som er tildelt eller er nødvendig del av intern administrasjon
 - Viktige formål for forvaltningen vil ofte fremgå av det rettslige grunnlaget for behandlingen (spesielt: lovhjemmel, nødvendig for å utøve offentlig myndighet)
 - Kan for eksempel ikke behandle personopplysninger for formål som er begrunnet i et annet forvaltningsorgans eller en privat organisasjons virksomhet (men kan være databehandler for slike)
 - Formulert senest 30 dager før behandlingen starter (jf § 32 bokstav d)

Eksempel på formålsangivelse, Studieavdelingen, UiO

6. Sektor, formål og nærmere beskrivelse

a) Sektor

Statlig Fylkeskommunal/kommunal Privat

b) Formål

☐ Fjernsynsovervåkning	☐ Helsetjenester
☐ Adgangskontroll	☐ Helseforvaltning
☐ Klient/kundeadministrasjon	☐ Forskning (spesifiser i punkt 6d)
☐ Adressering/markedsføring	☐ Lovpålagt behandling for stat/kommune/fylkeskommune (spesifiser lovhjemmel i punkt 6c)
☐ Personaladministrasjon	☒ Annen behandling i det offentlige (spesifiser i punkt 6c)
☐ Forsikringstjenester	
☐ Finansielle tjenester	
☐ Inkasso	
☐ Annen behandling i det private (spesifiser i punkt 6c)	

c) Nærmere beskrivelse (maks 512 tegn)

Alumnusvirksomhet. Opprettelse av database for nettverksbygging med tidligere studenter. Databehandlingen bygger på samtykke fra den enkelte bruker.

Endring av formål

- Formål kan endres
- Et nytt formål må alltid dekkes av det eksisterende rettslige grunnlaget, eller den behandlingsansvarlige må kunne påvise et nytt rettslig grunnlag som dekker det nye formålet
 - Opprinnelig formål er f.eks. å treffe enkeltvedtak, og dette er basert på § 8 bokstav e (myndighetsutøvelse). Nytt formål er brukerundersøkelse, som ikke dekkes av § 8 bokstav e, og som derfor må ha annet rettslig grunnlag
- Er det rettslige grunnlaget “uforenlig” med det opprinnelige formålet og behandlingen er basert på samtykke, er det ikke anledning til å endre formålet uten at nytt samtykke innhentes
 - Opprinnelig formål er f.eks å informere om rettigheter; nytt og “uforenlig” formål er å kontrollere personene. Dette krever nytt samtykke
- Selv om det nye formålet ikke er uforenlig med det opprinnelige, kan den registrerte trekke samtykket tilbake

Formålet styrer kravene til opplysningskvalitet

- Kravene til kvaliteten av personopplysninger mv gjelder:
 - tilstrekkelige
 - relevante
 - korrekte
 - oppdaterte
 - ikke lagret unødvendig
- Alle kvalitetskravene skal prøves *ut i fra formålet med behandlingen*
 - Spørsmålet er mao. hvor korrekte, oppdatert mv må opplysningene være for at de skal kunne gi slike resultater som formålet begrunner?
 - Innebærer for eksempel at kravet til akseptabel korrekthet (feilprosent) kan variere avhengig av formålet

Også forvaltningsloven stiller (indirekte) krav til opplysningskvalitet

- Forvaltningsloven § 18, første ledd:
 - “§ 17. (forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt).
Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. [...]”
- “så godt opplyst som mulig” kan ikke forstås absolutt, og i praksis er det for eksempel lagt vekt på:
 - betydningen for parten(e)
 - viktigheten av raskt vedtak
 - ressurssituasjonen
 - restansmengden
 - mv
- Pol § 11 bokstavene d og e supplerer disse kravene på vesentlige måter når det gjelder *personopplysninger*
- I tillegg understreker pol § 14 første ledd at internkontrollsystemet spesielt skal ivareta kvalitetsspørsmålene

Saksforberedelse og kontradiksjon

- Både personopplysningsloven (§§ 19 og 20) og forvaltningsloven (§§ 17 annet ledd og 18) legger opp til kontradiksjon
 - Betyr at den registrerte/parten får tilgang til opplysninger og derfor kan hevde at de er irrelevante, utilstrekkelige, utdaterte, uriktige mv
 - Kontradiksjon innebærer mao. mulighet for kvalitetssikring av opplysninger og enkeltsaker
- Bestemmelsene har noe forskjellig virkeområde
 - Pol §§ 19 og 20 gjelder for alle personopplysninger (i forvaltningsorgan og ellers), uavhengig av om det skjer saksbehandling eller ikke
 - Fvl § 17 gjelder direkte bare ved saksforberedelse av “enkeltvedtak”, se fvl § 2 bokstav b jf. a
 - Under forvaltningens saksforberedelse av enkeltvedtak, gjelder mao. alle bestemmelser samtidig

Rett til informasjon og kontradiksjon under saksforberedelsen

Fvl § 17, 2: Dersom det under saksforberedelsen mottar opplysninger om en part eller den virksomhet han driver eller planlegger, og parten etter § 18 jfr. § 19 har rett til å gjøre seg kjent med disse opplysninger, skal de forelegges ham til uttalelse.

Pol § 20, 1: En behandlingsansvarlig som samler inn personopplysninger fra andre enn den registrerte selv, skal av eget tiltak informere den registrerte om hvilke opplysninger som samles inn og gi informasjon som nevnt i § 19 første ledd så snart opplysningene er innhentet.

Fvl § 17, 2. ledd	Pol § 20
Unntak i henhold til innhold:	
Opplysningen er slike som parten tidligere har gitt eller kontrollert	Den registrerte allerede kjenner til informasjonen
	Innsamlingen av opplysningene er uttrykkelig fastsatt i lov
Foreleggelse av opplysningene er ikke avgjørende betydning for vedtaket	
Unntak i henhold til situasjon:	
Parten oppholder seg på ukjent sted	Varsling er umulig eller uforholdsmessig vanskelig
Det er påkrevet med en rask avgjørelse i saken	

Retting og sletting mv av personopplysninger som blir behandlet

- Krav til sikring av *opplysningskvalitet* er spesielt ivaretatt i internkontrollbestemmelsen i pol § 14
- Krav til håndtering av *uriktige* opplysninger, pol § 27
 - Opplysninger uten betydning for dokumentasjon skal rettes og slettes
 - Opplysninger av betydning for dokumentasjon skal markeres, sperres og suppleres (kan likevel slettes eller sperres; Riksarkivaren skal normalt høres før slike opplysninger slettes)
 - Retting, sletting mv skal gjøres av eget tiltak eller etter påkrav
 - Den behandlingsansvarlige skal om mulig sørge for at feil ikke får konsekvenser for den enkelte
- Krav til håndtering av *ufullstendige* opplysninger, pol § 27
 - Ufullstendige opplysninger skal (uansett) suppleres; eget tiltak eller påkrav
- Hvis retting/supplering er umulig, skal hele dokumentet slettes
- Vedtak etter § 27 kan påklages til Kongen, jf § 42 i.f.

Krav til sletting når formålet ikke lenger tilsier lagring (§ 28)

- Hovedregel:
 - Personopplysninger skal slettes når formålet med behandlingen ikke lenger tilsier lagring
- Unntak:
 - Opplysninger som skal oppbevares i hht arkivloven eller annen lovgivning kan likevel beholdes
 - Personopplysninger kan også lagres for vitenskapelige, historiske og statistiske formål, dersom klar interesseovervekt og identifisering blir gjort umulig
- Unntak fra unntakene:
 - Personopplysninger kan likevel på visse vilkår kreves slettet eller sperret av den registrerte når de er **i)** sterkt belastende for ham eller henne, **ii)** sletting mv ikke strider mot annen lov, og **iii)** sletting mv samlet sett er forsvarlig. Unntaket går foran arkivlovens bestemmelser
- Unntak fra unntakene fra unntakene: 😊
 - Vedtak om sletting/sperring kan påklages til Kongen (jf pol § 42 i.f.)¹⁸